ראשׁוֹנָה: **ח** [צ]אִם הִפְסִיק בִּתְרוּעָה (ל) בֵּין תְּקִיעָה לִשְׁבָרִים, * אוֹ שֶׁהִפְסִיק בִּשְׁבָרִים (לא) בֵּין תְּרוּעָה לִתְקִיעָה, (לב) [ק]וְכֵן אִם הֵרִיעַ שְׁתֵּי תְרוּעוֹת זוֹ אַחַר זוֹ, אוֹ שֶׁתָּקַע אַחַר הַתְּרוּעָה תְּקִיעָה (ט) (לג) * כְּמִתְעַסֵּק שֶׁלֹּא לְשֵׁם תְּקִיעָה וְהִפְסִיק בָּהּ בֵּין תְּרוּעָה לִתְקִיעָה, אוֹ לְאַחַר שֶׁתָּקַע שְׁלֹשָׁה שְׁבָרִים (לד) * שֶׁתָּק (י) וְהִפְסִיק וְאַחַר כָּךְ תָּקַע שְׁבָרִים אֲחֵרִים, וַאֲפִלּוּ שֶׁבֶר אֶחָד, בְּכָל אֵלּוּ הָוֵי הֶפְסֵק וְהִפְסִיד גַּם (לה) תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה: **ט** אִם תָּקַע שְׁנֵי תַּשְׁרַ"ת, אוֹ שְׁנֵי תַּשַׁ"ת, אוֹ שְׁנֵי תַּרַ"ת כְּהֶגֶן וְטָעָה בַּשְּׁלִישִׁי, [ר]אֵין צָרִיךְ לַחֲזוֹר אֶלָּא לָאַחֲרוֹן שֶׁטָּעָה בּוֹ. [ש]אִם תָּקַע בַּצַּד (יפ) הָרָחָב שֶׁל הַשּׁוֹפָר, (לו) לֹא יָצָא. הַגָּהּ: וְאַחַר שֶׁתָּקְעוּ אוֹמֵר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר פְּסוּק (יג) [יכ] 'אַשְׁרֵי הָעָם יוֹדְעֵי תְרוּעָה' (מהלים פט טז), וְ'אַשְׁרֵי', וּמַחֲזִירִין הַסֵּפֶר לִמְקוֹמוֹ:

א טור וְכֵן כָּתַב הָרֹא"ש בְּתְשׁוּבָה כְּלָל ד' סִימָן י"ט. ב הָרִיטְב"ש בְּתְשׁוּבָה (סי' לז).

צ מִהָא דְּאִתְקְרִי רַב עֲנִירָא שָׁם ל"ד (ע"א).
ק טור בְּשֵׁם רַמְבַּ"ן (כו: ד"ה וזה הפירוש) מַהֲתוֹסְפְתָּא (פ"כ הי"ב).
ר שָׁם בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ן (דרשה לר"ה). ש ר"ן (ו: מ' גמ') מַהֲיְרוּשַׁלְמִי (עי' קרבן העדה פ"ג ה"ז).

## תקצא סֵדֶר תְּפִלַּת מוּסָף בְּיָחִיד. וּבוֹ ח' סְעִיפִים:

**א** (א) [א]יִתְפַּלְלוּ הַצִּבּוּר בִּלַּחַשׁ תְּפִלַּת מוּסָף תֵּשַׁע בְּרָכוֹת, [ב]וּשְׁלִיחַ צִבּוּר יִתְפַּלֵּל גַּם כֵּן עִמָּהֶם בִּלַּחַשׁ:

### בַּאֵר הֵיטֵב

**ח** (ט) **כְּמִתְעַסֵּק.** וּמְגֵן אַבְרָהָם (סק"י) פָּסַק בָּזֶה דְּלָא הֲוָה הֶפְסֵק, עַיֵּן שָׁם: (י) **וְהִפְסִיק.** אֲבָל אִם הַכֹּל נַעֲשָׂה בְּתְקִיעָה אַחַת, אֲפִלּוּ הִתְחִיל לְהָרִיעַ כָּשֵׁר כְּמוֹ שָׁפְתוּב סָעִיף ז'. וְהוּא הַדִּין אִם הִתְחִיל לִתְקֹעַ וְאִין קוֹלוֹ עוֹלֶה יָפֶה וּמַתְחִיל לִתְקֹעַ שְׁנִית, נֶחְשֶׁבֶת הַכֹּל לִתְקִיעָה אַחַת. וְעַד דְּכָל זֶה אֲפִלּוּ בְּתַשַׁ"ת דְּוַקָא כְּשֶׁמַּרְיִעַ בְּתוֹךְ הַשְּׁבָרִים הוּא מַעַיַן הַתְּרוּעָה שַׁיָּשׁ לוֹ לִתְקֹעַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַתְּרוּעָה קֹדֶם הַשְּׁבָרִים, אוֹ שְׁנֵי תְּרוּעוֹת זֶה אַחַר זֶה לֹא יָצָא. וְהוּא הַדִּין אִם שָׁמַע בֵּינָתַיִם מַה שֶּׁלֹּא צָרִיךְ דְּהָוֵי הֶפְסֵק. עַיֵּן סִימָן תקפ"ח סָעִיף ב'. וְאִם טָעָה בִּתְרוּעוֹת דְּאַחַר הַתְּפִלָּה אֵין בְּכָךְ כְּלוּם, רַק בְּדִקְיֵשָׁב וּמְעַמֵּד הַדִּין כֵּן. עַיֵּן ט"ז (סק"י) וּמְגֵן אַבְרָהָם (סק"ק יא"ב):
**ט** (יפ) **הָרָחָב.** וְסִימָן 'מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ' (תהלים קיח ה): (יג) **'אַשְׁרֵי'.** וְהָאַרי"ז כָּתַב שֶׁיֹּאמַר 'אַשְׁרֵי הָעָם' עַד 'תְּרוּם קַרְנֵנוּ' (תהלים פט טז־יח):

### שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

**ט** [יכ] **'אַשְׁרֵי הָעָם' כּוּ'.** עַיֵּן בְּטוּר (סי' תקצא) שֶׁכָּתַב עַד 'תְּרוּם קַרְנֵנוּ' (תהלים פט יח), וְכַן כָּתַב אַבּוּדְרָהָם (סדר תפלת ר"ה) וְכֵן כָּתַב בְּסֵדֶר הָאֲרי"ז זַ"ל וְכֵן כָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סי' תקצא סק"א) בְּשֵׁם מַשֵּׂה מֹשֶׁה (סי' תתח), וְהַרְבֵּה נוֹהֲגִים כֵּן:

### מִשְׁנָה בְּרוּרָה

גַּם תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה: **ח** (ל) **בֵּין תְּקִיעָה לִשְׁבָרִים.** הַיְנוּ בְּתַשַׁ"ת הַכְּנִיס תְּרוּעָה קֹדֶם שְׁבָרִים, וְהוּא הַדִּין אִם הִכְנִיסוֹ אַחַר שְׁבָרִים, וַאֲפִלּוּ אִם לֹא גָּמַר הַתְּרוּעָה וְכָנַ"ל (ס"ק כט). וְכֵן בְּתַשַׁרַ"ת אִם עָשָׂה הַתְּרוּעָה קֹדֶם הַשְּׁבָרִים הִפְסִיד בָּזֶה גַּם תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה. [א]וְיֵשׁ מֵאַחֲרוֹנִים שֶׁמְּקִלִּין בְּתַשַׁרַ"ת וּסְבִירָא לְהוּ דְּכֵיוָן שֶׁתְּרוּעָה שֵׁיכָא בָּזֶה הַסֵּדֶר אֶלָּא שֶׁהִקְדִּימָהּ אֵין צָרִיךְ לַחֲזוֹר לִתְקִיעָה רִאשׁוֹנָה, אֶלָּא גּוֹמֵר שְׁבָרִים תְּרוּעָה כְּדַרְכּוֹ תָּמִיד וְדַיּוֹ: (לא) **בֵּין תְּרוּעָה לִתְקִיעָה.** הַיְנוּ גַּם כֵּן בְּתַרַ"ת הִכְנִיס שְׁבָרִים אַחַר תְּרוּעָה, וְהוּא הַדִּין אִם הִכְנִיסוֹ קֹדֶם תְּרוּעָה, וּבְכָל זֶה אֲפִלּוּ לֹא גָּמַר אֶת הַשְּׁבָרִים וְכָנַ"ל (ס"ק כט־ל). וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁדַּרְכָּן לְסַיֵּם בְּסוֹף תְּרוּעָה בְּקוֹל אָרֹךְ, וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א"א) בְּסָעִיף קָטָן ב' שֶׁמְּפַקְפֵּק בָּזֶה דְּאוּלַי נֶחְשָׁב זֶה לִשְׁבָרִים. וְכֵן יֵשׁ מִבַּעֲלֵי הַתְּקִיעָה שֶׁאֵינָם מַמְחִים בְּמִלְאכָה זוֹ וּכְשֶׁעוֹשִׂין תְּרוּעָה מַתְחִילִין בּוֹ בְּקוֹל אָרֹךְ וְנִרְאֶה הַתְּחָלָתוֹ כְּעֵין שְׁבָרִים, גַּם זֶה לָאו שַׁפִּיר עָבְדִי: (לב) **וְכֵן אִם הֵרִיעַ שְׁתֵּי תְרוּעוֹת זוֹ אַחַר זוֹ.** דְּאַף שֶׁשְּׁתֵּיהֶם מֵעִנְיָנָא, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁכְּבָר גָּמַר אַחַת בְּכַשְׁרוּת, תּוּ הַשְּׁנִיָּה הֲוָיָא הֶפְסֵק. וְדַוְקָא כְּשֶׁהִפְסִיק בֵּינֵיהֶם, דְּאִם עָשָׂאן בִּנְשִׁימָה אַחַת הֲוָיָא כִּתְרוּעָה אֲרִיכְתָּא, וּכְדִלְקַמַּיהּ לְעִנְיַן שְׁבָרִים: (לג) **כְּמִתְעַסֵּק וְכוּ'.** וּמְגֵן אַבְרָהָם (סק"י) מְצַדֵּד דְּיֵשׁ לְהָקֵל בָּזֶה, דְּמִתְעַסֵּק לֹא חָשִׁיב תְּקִיעָה כְּלָל, וַהֲוָה לֵיהּ כְּאִלּוּ שָׁמַע קוֹל אַחַר בֵּינְתַיִם דְּלֹא חָשִׁיב הֶפְסֵק עַל יְדֵי זֶה: (לד) **שָׁתַק וְהִפְסִיק וְכוּ'.** הַיְנוּ שֶׁהָיָה בִּשְׁתֵּי נְשִׁימוֹת, דְּאִם הָיָה בִּנְשִׁימָה אַחַת נֶחְשָׁב כְּאַחַת וְכָשֵׁר, דַּהֲרֵי יָכוֹל לְהוֹסִיף כַּמָּה שְׁבָרִים כִּדְלְעֵיל בְּסָעִיף ג'. וְהוּא הַדִּין אִם הִתְחִיל לִתְקֹעַ וְאִין הַקּוֹל עוֹלֶה יָפֶה וּמַתְחִיל לִתְקֹעַ שְׁנִית, נֶחְשֶׁבֶת הַכֹּל לִתְקִיעָה אַחַת [אַחֲרוֹנִים]: (לה) **תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה.** וְאִם כְּבָר תָּקַע גַּם תְּקִיעָה אַחֲרוֹנָה, אוֹתָהּ תְּקִיעָה עוֹלָה לוֹ בְּמָקוֹם תְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה וְגוֹמֵר מִשָּׁם וְאֵילָךְ עַל הַסֵּדֶר. וְאִם לֹא נִזְכַּר עַד שֶׁעוֹמֵד בְּסִימָן אַחֵר, כְּגוֹן שֶׁעוֹמֵד בְּתַשַׁ"ת וְנִזְכַּר שֶׁטָּעָה בְּתַשַׁרַ"ת, גּוֹמֵר כָּל הַסִּימָן וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר וְתוֹקֵעַ תַּשַׁרַ"ת פַּעַם אַחֶרֶת, וְאַף עַל גַּב שֶׁהִפְסִיק בְּאֶמְצַע הַסִּימָן דְּתַשַׁרַ"ת בְּקוֹלוֹת אֲחֵרוֹת אֵין בְּכָךְ כְּלוּם, כֵּיוָן שֶׁבְּכָל בָּבָא בְּפָנֵי עַצְמָהּ לֹא הָיָה הֶפְסֵק בְּקוֹלוֹת אֲחֵרוֹת. וְדַע עוֹד דְּכָל זֶה אֲפִלּוּ תָּקַע בְּתְקִיעוֹת דְּמֵישַׁב צָרִיךְ לַחֲזֹר, וְלֹא נֹאמַר דְּנִסְמֹךְ עַל תְּקִיעוֹת דְּמַעֲמַד, דִּכְיוָן שֶׁבֵּרַךְ עַל אִלּוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹתָן כַּהֶגֶן. וְגַם בְּתְקִיעוֹת דְּמַעֲמַד צָרִיךְ לַחֲזֹר, דְּהֵם עִקָּר, אֲבָל אִם טָעָה בְּתְקִיעוֹת שֶׁאַחַר הַתְּפִלָּה אֵין בְּכָךְ כְּלוּם [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: **ט** (לו) **לֹא יָצָא.** דִּכְתִיב (ויקרא כה ט) 'וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה', וְקִבְּלוּ חַזַ"ל (כז:) דְּרוּשָׁה לוֹמַר דֶּרֶךְ הַעֲבָרָתוֹ, כְּלוֹמַר בְּדֶרֶךְ תְּמוּנַת גְּדוּלוֹ שֶׁהָאֵיל מַעֲבִירוֹ מֵחַיִּים בְּרֹאשׁוֹ כָּךְ צָרִיךְ לִתְקֹעַ בּוֹ, דְּהַיְנוּ בְּמָקוֹם הַקָּצָר [חַיֵּי אָדָם (כלל קמ ס"ה) בְּשֵׁם הָרַ"ן (ו: ד"ה גמ') וְהָרִיטְב"א בְּסֵפֶר [כט: ד"ה והיבש)]. וְגַם רָמָז לַדָּבָר 'מִן הַמֵּצַר קָרָאתִי יָהּ' (תהלים קיח ה):

### בַּאוּר הֲלָכָה

ח * **אוֹ שֶׁהִפְסִיק בִּשְׁבָרִים בֵּין תְּרוּעָה לִתְקִיעָה.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לא) **דְּקַאי אַתַּרְתָּ, וְהוּא מֵהַשַּׁ"ז** (סק"י). **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ דְּהַדִּין קָאֵי גַּם אַתַּשְׁרַ"ת, וּכְגוֹן שֶׁעָשָׂה שְׁבָרִים אַחַר הַתְּרוּעָה דְּהִפְסִיד גַּם הַתְּקִיעָה רִאשׁוֹנָה, דְּכֵיוָן שֶׁעָשָׂה מִתְּחִלָּה הַשְּׁבָרִים תְּרוּעָה כְּדִין שׁוּב הָוֵי הֶפְסֵק עַל יְדֵי הַשְּׁבָרִים:**
* **כְּמִתְעַסֵּק שֶׁלֹּא לְשֵׁם תְּקִיעָה וְכוּ'.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"י), **וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה בְּנִדְאֵי** [ב]**טוֹב לְחוּשׁ לְדַעַת הַמְחַבֵּר** אֲפִלּוּ שָׁמַע כְּמִתְעַסֵּק הֶפְסֵד הַתְּקִיעוֹת שֶׁשָּׁמַע [חַיֵּי אָדָם (כלל קמב סט"ז)]:
* **שָׁתַק וְהִפְסִיק וְכוּ'.** עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק לד) דְּהַיְנוּ בִּשְׁתֵּי נְשִׁימוֹת, כֵּן מוּכָח בְּרַ"ן (י: ד"ה מתקיף) שֶׁדִּין הַזֶּה נוֹבֵעַ מִמְּנּוּ, עַיֵּן שָׁם. וּתְמִיָּה עַל הַפְּרִישָׁה (סק"ה) שֶׁפֵּרֵשׁ בְּאֹפֶן אַחֵר:

### שַׁעַר הַצִּיּוּן

לְכָךְ הַשֶּׁבָר אֶחָד הוּא עִנְיָן חָדָשׁ, וְהֶתֵּם מֵירֵי שֶׁעָשָׂה בְּכֹחַ אֶחָד. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי בְּרוּר דְּזֶהוּ רַמְז הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן י"א בְּמַה שֶׁכָּתַב אֲבָל אִם הַכֹּל נַעֲשָׂה בְּתְקִיעָה אַחַת אֲפִלּוּ הִתְחִיל לְהָרִיעַ כָּשֵׁר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף ז'. וְעַיֵּן בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל דְּדִין זֶה הוּא בְּתַשַׁרַ"ת, וְכָאן הָלֹא מֵירֵי שֶׁעָשָׂה הַשְּׁבָרִים כַּהֶגֶן וּמַה קָּלְקוּל יֵשׁ בְּהַתְחָלַת לְהָרִיעַ בְּתַשַׁרַ"ת. אֶלָּא נִרְאֶה פְּשׁוּטָה דְּמִחְלֵק מַהָא דְּכָאן פּוֹסֵל בְּהוֹסִיף שֶׁכָּבָר אֶחָד אַף דְּהוּא מֵעֲנְיָנָא, וּבְסָעִיף ז' אֵינוֹ מְקַלְקֵל מַה שֶׁהִתְחִיל לְהָרִיעַ וְלֹא חָשְׁבִינַן לוֹ הֶפְסֵק, אֶלָּא דְּשָׁם מֵירֵי שֶׁלֹּא הִפְסִיק בֵּין הַשְּׁנֵי שְׁבָרִים וּבֵין הַתְּרוּעָה אֶלָּא שֶׁהִתְחִיל לְהָרִיעַ בְּתְקִיעָה אַחַת, וְכָאן קְלְקֵל בְּמַה שֶׁהִפְסִיק וְאַחַר כָּךְ חָזַר לַעֲשׂוֹת הַשָּׁכָר. וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יא) רָצָה לְהוֹלִיד מִדִּבְרֵי הַמָּגֵן אַבְרָהָם זֶה דִּין חָדָשׁ, וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים אֵינָם סוֹבְרִים כֵּן:

**א** (פ) **מָגֵן אַבְרָהָם** (סק"ב) **בְּשֵׁם רַשְׁבָּ"א** (ח"א סי' רצה):

---

**לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א]** ובשו"ע הרב (סט"ז) כתב: מי שהריע תרועה לבדו בלא שברים קודם שתקע השלשה שברים בסדר תשר"ת צריך לחזור ולתקוע תקיעה ראשונה של בבא זו, לפי שהפסיק בתרועה זו בין השברים לפשוטה שלפניהם, שהרי תרועה זו אינה מעין השברים שצריכים לו לתקוע בבבא זו, ואע"פ שהוא מעין התרועה שצריך לו לתקוע בבבא זו אין זו מועיל כלום כיון שלא תקע עדיין השברים של בבא זו. **ב]** ובשו"ע הרב (סי"ב) פסק להקל, לפי שלא הקפידה תורה אלא שלא יפסיק ביניהם בקול שופר שאינו פשוט שנתכוון בו התוקע לשם מצווה, אבל אם לא נתכוון בו התוקע לשם מצוה אין קולו נחשב לכלום ודומה לקול בהמה וחיה.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

# הִלְכוֹת רֹאשׁ הַשָּׁנָה סִימָן תקצא

**ב** [ג]הַמְנַהֵג פָּשׁוּט בְּכָל בְּנֵי סְפָרַד (ב) שֶׁאֵין מַזְכִּירִין פְּסוּקֵי קָרְבַּן מוּסָף כְּלָל. הַגָּהוֹת: וְהַמְנַהֵג הַפָּשׁוּט בְּאַשְׁכְּנַז וּבְגְלִילוֹת אֵלּוּ לוֹמַר פְּסוּקֵי מוּסַף רֹאשׁ הַשָּׁנָה, (ג) וְאֵין אוֹמְרִים פְּסוּקֵי מוּסַף רֹאשׁ חֹדֶשׁ, [*] אֶלָּא אוֹמְרִים מִלְבַד עוֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ וְעוֹלַת הַתָּמִיד וְכוּ' (ד) וּשְׁנֵי שְׂעִירִים לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְּמִידִין כְּהִלְכָתָן (טור).

(ה) וְאוֹמְרִים גַּם כֵּן (ו) [א] מוֹסְפֵי יוֹם הַזִּכָּרוֹן (ר"ן סוף ראש השנה (יט: ד"ה מהו לומר) ורבינו ירוחם (נתיב ו מ"ו) וכל בו (סי' סד)): **ג** [ד]צָרִיךְ לוֹמַר אֶת מוּסְפֵי יוֹם הַזִּכָּרוֹן, כְּדֵי לִכְלֹל גַּם מוּסַף רֹאשׁ חֹדֶשׁ [*] (ו) וְגַם *)בְּיוֹם שֵׁנִי יֹאמַר אֶת מוּסְפֵי: **ד** (ז) [ה]אוֹמְרִים עֲשָׂרָה פְּסוּקִים שֶׁל (ח) מַלְכֻיּוֹת וַעֲשָׂרָה שֶׁל זִכְרוֹנוֹת וַעֲשָׂרָה שֶׁל שׁוֹפָרוֹת, בְּכָל בְּרָכָה שִׁלְשָׁה מֵהֶם שֶׁל תּוֹרָה, שִׁלְשָׁה שֶׁל כְּתוּבִים, שִׁלְשָׁה שֶׁל נְבִיאִים, (ט) וְאֶחָד שֶׁל (ג) תּוֹרָה. וְאִם רָצָה לְהוֹסִיף עַל אֵלּוּ עֲשָׂרָה, רַשַּׁאי, (מֵיהוּ אִם לֹא הִתְחִיל בְּשׁוּם פְּסוּק (י) רַק אָמַר וּבְתוֹרָתְךָ כָּתוּב לֵאמֹר, (ג) (יא) יָצָא) (טור): **ה** [ו]וְאֵין אוֹמְרִים פְּסוּק בְּמַלְכֻיּוֹת וְלֹא בִּזְכְרוֹנוֹת וְלֹא בְּשׁוֹפָרוֹת, שֶׁל פַּרְעָנוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. [ז]וְאֵין אוֹמְרִים פְּסוּק זִכְרוֹנוֹת שֶׁל יָחִיד: **ו** [*] [ח]יֵשׁ קוֹרִים תִּגֹּר עַל מַה שֶּׁנּוֹהֲגִים לְהַשְׁלִים פְּסוּקֵי שׁוֹפָרוֹת בַּפָּסוּק 'וּבְיוֹם שִׂמְחַתְכֶם' (במדבר י י), שֶׁאֵין מַזְכִּיר בּוֹ שׁוֹפָר אֶלָּא חֲצוֹצְרוֹת, [ט]וְהָרֹא"ש 'וְהָר"ן כָּתְבוּ לְקַיֵּם הַמִּנְהָג: **ז** [י]וַעֲקֵדַת יִצְחָק הַיּוֹם לְזַרְעוֹ תִּזְכֹּר, כָּךְ הִיא הַנֻּסְחָא הַמְפֹרָסֶמֶת, וְהַמְדַקְדֵּק לוֹמַר לְזֶרַע (ל) (ד) יַעֲקֹב תִּזְכֹּר, (יב) מְשַׁנֶּה מִמַּטְבֵּעַ שֶׁטָּבְעוּ חֲכָמִים בַּבְּרָכוֹת

ג טור. **ד** ר"ן (יב: ד"ה מהו להזכיר) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ו ח"א) וְשָׁכֵן הָיָה נוֹהֲגִים גְּדוֹלֵי הַדּוֹר. *) (פרוש ולא אמרינן דְּאֵינוּ רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁאֵין מַעֲבִרִין אֶלּוּל לְעוֹלָם). **ה** מִשְׁנָה וּגְמָרָא רֹאשׁ הַשָּׁנָה ל"ב (ע"א). **ו** מִשְׁנָה שָׁם. **ז** בְּרַיְיתָא שָׁם (ע"ב). **ח** טור בְּשֵׁם רַמְבַּ"ן (הובא בראש"ש פ"ד סי' ג) וְהָרַי"ף גִּאוּת וְכֵן כָּתַב הָרַ"ן (ט. ד"ה ומיהו) בְּשֵׁם הִרְשְׁבָּ"א (ח"א סי' תפא). **ט** שָׁם (פ"ד סי' ג). **י** (שם) בְּשֵׁם הָרַא"ה וְהָרַמְבַּ"ם בְּסֵדֶר תְּפִלּוֹתָיו (כת"י תימן, ד"ה ברכה שלישית). **כ** ריב"ש בְּתְשׁוּבָה (סי' לח).

## שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

**ב** [בהג"ה] אֶלָּא אוֹמְרִים מִלְּבַד כו'. עַיִן בְּדָגוּל מֲרְבָּבָה שֶׁלֹּא לוֹמַר עוֹלַת הַתָּמִיד כו', רַק מִלְּבַד עוֹלַת הַחֹדֶשׁ וּמִנְחָתָהּ כו'. וְעַיִן גַּם כֵּן לְקַמָּן סִימָן תרכ"א (סק"ב). וְהַמְנַהֵג כְּהָרַמ"א. וּבְקֻנְטְרֵס מִשֶּׁה אִפְרַיִם (ס"ו) כָּתַבְתִּי כֵּן: [א] **מוֹסְפֵי**. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיִן בְּהֶלְכוֹת קְטַנּוֹת שָׁם (ח"ב סי' רכב) שֶׁאִפְּלוּ לֹא סִיֵּם הַבְּרָכָה אֵינוֹ חוֹזֵר בְּיוֹם שֵׁנִי, וּבְיוֹם רִאשׁוֹן אִם סִיֵּם הַבְּרָכָה חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַבְּרָכָה: **ג** [בשו"ע] **וְגַם בְּיוֹם שֵׁנִי כו'**. עַיִן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וּבְבֵאוּר הַגּוֹלָה. וּבְרֵכִי יוֹסֵף (סק"ג) כָּתַב דְּאַף בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בִּזְמַן שֶׁהָיָה מְקֻדָּשִׁים עַל פִּי הָרְאִיָּה הָיוּ עֲבָדֵי תָּרֵי יוֹמָא מִסְפְּקָא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם (קידוש החודש פ"ה הל' ד"ח), וְלָכֵן אָנוּ עוֹשִׂים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַשְּׁתָּא כְּמוֹ דַּהֲווֹ עֲבָדִינַן אָז, וְנִמְצָא דִּלְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ רֹאשׁ הַשָּׁנָה כְּרַגְלַיִם דְּחוּץ לָאָרֶץ, וְשָׁפִיר אָמְרִינַן אֶת מוּסְפֵי, עַיִן שָׁם: **ו** [בשו"ע] **יֵשׁ קוֹרִין תִּגֹּר כו'**. וְכָתַב מַהֲרִיקַ"ש (ערך לחם) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, חוֹתֵם בְּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם בְּרַחֲמִים וּבְשָׁבָת לֹא יֹאמַר הַיּוֹם. וּבְנֵן הַמֶּלֶךְ סִימָן ב' כָּתַב עַל זֶה דִּבְשַׁבָּת יֹאמַר שׁוֹמֵעַ זִכְרוֹן תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם בְּרַחֲמִים, וּמִנְהָגֵנוּ שֶׁבֵּין בְּחֹל וּבֵין בְּשַׁבָּת אֵין אוֹמְרִים מִלַּת הַיּוֹם. עַיִן שָׁם הַיּוֹם וְלֹא מִלַּת זִכָּרוֹן, רַק בֵּין בְּחֹל וּבֵין בְּשַׁבָּת אוֹמְרִים שׁוֹמֵעַ קוֹל תְּרוּעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים. וְעַיִן בְּשִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י ס"ק יב) שֶׁכָּתַב דְּשַׁפִּיר יֵשׁ לוֹמַר מִלַּת הַיּוֹם. עַיִן שָׁם שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן בְּשֵׁם מַהֲרַ"ח אַלְפַנְדְּרִי שֶׁיֵּשׁ לְקָרֵשׁ עַל הַתְּרוּעָה בַּפֶּה, וּבְשֶׁלְמֵי חֲגִיגָה (הלכות ר"ה סי' ג סי"ח) כָּתַב בְּשֵׁם בֵּית דָּוִד (סי' תטז) שֶׁשָּׁמְכוּ מִפְּנֵי שֶׁבְּמִקְדָּשׁ וּבִמְקוֹם בֵּית דִּין הָיוּ תּוֹקְעִין בְּשַׁבָּת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַטּוּר סִימָן תקפ"ח. וּבְשֵׁם סֵפֶר בֵּית תְּפִלָּה כָּתַב טַעַם אַחֵר, עַיִן שָׁם. וְעַיִן לְעֵיל סִימָן תקפ"ב סָעִיף קָטָן ה' לְעִנְיַן אִם טָעָה וְאָמַר בְּשַׁבָּת יוֹם תְּרוּעָה, עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּתַשְׁבֵּ"ץ חֵלֶק ג' סִימָן ר"צ וְסִימָן ש"ט דִּבְנַסַּח הַיּוֹם הֵרַת עוֹלָם וְכֵן זֶה הַיּוֹם תְּחִלַּת מַעֲשֶׂיךָ, לֹא יְשַׁנֶּה כְּלָל אַף כְּשֶׁחָל בְּשַׁבָּת, וְהֶבִיאוֹ בְּרֵכִי יוֹסֵף (סק"ה), עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּסֵדֶר הַיּוֹם (סדר התקיעות ותפלת מוסף) שֶׁכָּתַב דְּבַאֲמִירַת הַיּוֹם הֵרַת עוֹלָם נָהֲגוּ לְשַׁחוֹת עַצְמָם וּלְאוֹמְרוֹ בִּכְפִיפַת קוֹמָה, וְהַטַּעַם מִפְּנֵי שֶׁבָּאִים לְהַזְכִּיר עִנְיַן גְּזֵלַת הַיּוֹם צָרִיךְ לוֹמַר אוֹתוֹ בִּכְבוֹד וּבְהַכְנָעָה שֶׁיִּכְמְרוּ רַחֲמֵי אֵל עָלָיו כו': **ז** [ד] **יַעֲקֹב**. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב (סק"ד). וְכָתַב בְּשֵׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ג' סִימָן מ"ג מַה שֶּׁנִּדְפַּס בְּמַחֲזוֹרִים דְּפוּס זוֹלְצְבַאךְ שֶׁבְּנֵי אַשְׁכְּנַז נִמְשְׁכִים אַחֲרֵיהֶם וַעֲקֹד יִצְחָק לְזֶרַע יִשְׂרָאֵל (נִסַּח אַחֵר חֵיִים סִימָן (ט') [ו"], עַיִן שָׁם. וְעַיִן בְּשַׁאֲילַת יַעֲבֵ"ץ חֵלֶק א' סִימָן קמ"ד שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן שֶׁעִקַּר הַנֻּסְחָא הִיא לְזַרְעוֹ תִּזְכֹּר וְעַיִן שָׁם דְּהַכּוָּנָה לְזַרְעוֹ תִּזְכֹּר, הַיְינוּ זֶרַע וּבְמַהֲרַי"ט חֵלֶק (ב) אַרְח חַיִּים סִימָן (ט') [ו"], עַיִן שָׁם.

## בַּאֵר הֵיטֵב

**ב** (ו) **מוֹסְפֵי**. אַף עַל גַּב שֶׁהָרַב בֵּית יוֹסֵף כָּתְבוּ בְּסִמּוּךְ סָעִיף ג', כָּתְבוּ רַמ"א כֵּן אוֹמְרִים לְהוֹדִיעֵנוּ דְּאַף לְמִנְהָגֵנוּ שֶׁאוֹמְרִים הַפְּסוּקִים יֹאמַר מוֹסְפֵי. וְעַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב). וְאִם אָמַר בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי מוּסָף אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזוֹר. הַמַּבִּי"ט חֵלֶק א' סִימָן מ"ו וְהַלֶּחֶם קְטַנּוֹת חֵלֶק ב' סִימָן רכ"ב. וְעַיִן יַד אַהֲרֹן (הגב"י): **ד** (ג) **תּוֹרָה**. וְאִם הַשְׁלִים בַּבְּרֵיתָא יָצָא, מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד). וְעַיִן יַד אַהֲרֹן (שם): (ג) **יָצָא**. וַאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה רָשַׁאי שֶׁלֹּא לוֹמַר שׁוּם פָּסוּק, אֲבָל אִם הִתְחִיל פָּסוּק אֶחָד צָרִיךְ לוֹמַר כֻּלָּם. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי דְּהָאִידָּנָא שֶׁוָּיֵא עֲלַיְיהוּ כְּחוֹבָה וְצָרִיךְ לוֹמַר כֻּלָּם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ (ריש"ך ברכות יט). גַּבֵּי תְּפִלַּת עַרְבִית, וְלָכֵן כָּתַב רַמ"א לְשׁוֹן דִּיעֲבַד. מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו). וְצָרִיךְ לוֹמַר וְכֵן כָּתוּב בְּדִבְרֵי קָדְשֶׁךָ וְכֵן נֶאֱמַר עַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים. שֻׁלְחַן גְּבוֹהַּ (ט. אות ד) כִּנְסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט): **ז** (ד) **יַעֲקֹב**. וְהַטַּ"ז (ט. אות ה) כָּתַב דְּאִם שָׁכַח יַעֲקֹב וְאָמַר זֶרַע אֵין לַחֲזוֹר, וְכֵן מִשְׁמַע בְּאֹרַח חַיִּים (סי' תרפב סק"ב) וְכֵן מִשְׁמַע בְּמַחֲצִית הַשֶּׁקֶל (סי' תקפב סק"ב) וְכֵן מִשְׁמַע בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סי' תקפב סק"ב) וְכֵן מִשְׁמַע בְּשַׁעַר הַכַּוָּנוֹת (דרוש ר"ה דף ל"ב ע"ב) וְכֵן מִשְׁמַע בְּכַף הַחַיִּים (סי' תקפב סק"ב) וְכֵן מִשְׁמַע בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן